

**ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
РОЗВИТОК РЕГІОНІВ В КОНТЕКСТІ
МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

№ 29(18) 2018

ТОМ 2

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Внесений до переліку наукових фахових видань України,
в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт
на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук
(Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 21.11.2013 № 1609)

Заснований в 2011 році

Виходить 4 рази на рік

Херсон, 2018, № 29 (18)

Засновник і видавець:

Херсонський національний технічний університет

Головний редактор

Савіна Галина Григорівна, д.е.н., професор, проректор
з наукової роботи ХНТУ МОН України.

Заступник головного редактора

Миколайчук Наталія Сергіївна, д.е.н., професор, директор
Центру післядипломної освіти ХНТУ МОН України.

Відповідальний секретар

Шандова Наталія Вікторівна, д.е.н., професор кафедри
менеджменту та маркетингу ХНТУ МОН України.

Редакційна колегія:

Савіна Г. Г.

(головний редактор), д.е.н., проф., проректор з наукової роботи ХНТУ МОН України.

Димитрова Віолета Янева

доцент, доктор, проректор з міжнародної співпраці та зв'язків з громадськістю Варненського економічного університету, завідувач кафедри економіки та управління торгівлею, Болгарія.

Шалва Гогіашвілі

доктор економіки Тбіліського державного університету ім. Іване Джавахішвілі, Грузія.

Миколайчук Н. С.

(заступник головного редактора), д.е.н., проф., директор Центру післядипломної освіти ХНТУ МОН України.

Шандова Н. В.

(відповідальний секретар), д.е.н., професор кафедри менеджменту та маркетингу ХНТУ МОН України.

Коваленко М. А.

д.е.н., проф., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування фінансів, банківської справи та страхування ХНТУ МОН України.

Лопушинський І. П.

д.н. з держупр., проф., завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування ХНТУ МОН України.

Сарапіна О. А.

д.е.н., проф., завідувач кафедри обліку, аудиту і оподаткування ХНТУ МОН України.

Сідельникова Л. П.

д.е.н., проф., завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування ХНТУ МОН України.

Ушкаренко Ю. В.

д.е.н., проф., завідувач кафедри економіки та міжнародних економічних відносин ХДУ МОН України.

Шарко М. В.

д.е.н., проф., завідувач кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки ХНТУ МОН України.

Софієнко А. В.

к.е.н., доцент, декан факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу ХНТУ МОН України.

Шукліна В. В.

к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедри менеджменту та маркетингу ХНТУ МОН України.

Вольвач І. Ю.

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та маркетингу ХНТУ МОН України.

Набока Р. М.

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та маркетингу ХНТУ МОН України.

Савін С. Ю.

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та маркетингу ХНТУ МОН України.

**Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ, №17449-6199Р**

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради

Херсонського національного технічного університету, протокол №6 від 05.07.2018 р.

Адреса: Україна, 73008, м. Херсон, Бериславське шосе, 24, Херсонський національний технічний університет,
редакції: редакція журналу «Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції»
E-mail: cerrkmi@ukr.net
Телефон: (0552) 32-69-47

© Херсонський національний технічний університет, 2018

© Редакція журналу «Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції», 2018

ЗМІСТ

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА	5
Брич Б.В. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕНЕРГОСЕРВІСНИХ КОМПАНІЙ.....	5
Кириченко К.І. ОЦІНЮВАННЯ ПОЛІТИЧНОГО СТАНУ КРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ: МІЖНАРОДНІ ПІДХОДИ.....	11
Стоянець Н.В. ІНСТИТУЦІЙНІ ДРАЙВЕРИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: СВІТОВИЙ ДОСВІД.....	17
РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА	22
Буряк Е.В. НОВЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ТЕОРИИ КЛАСТЕРОВ: ИНТЕРЕСЫ РЕГИОНАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТА	22
Гулак Д.В. РЕАЛІЗАЦІЯ КЛАСТЕРНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ: ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ	29
Захарова О.В., Карлова О.А., Потапенко Т.П. ПРІОРИТЕТИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ КЛАСТЕРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	34
Зігунов В.М. ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ УМОВ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ.....	40
Kudrina O., Zigunov V. STRATEGIC ASPECTS OF CREATING INNOVATIVE REGIONAL DEVELOPMENT CLUSTERS.....	45
Сідельникова Л.П. ПОДАТКОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ ТА РЕГІОНІВ	50
Чернишов О.Ю. ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ОСВІТНІХ КЛАСТЕРІВ В СИСТЕМІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	56
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ	61
Андросова О.Ф. ОЦІНКА СТРАТЕГІЧНОГО ПОЛОЖЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ В КОНТЕКСТІ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ.....	61
Зіновська С.І. МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	69
Ігнатська І.А. ВПЛИВ ОПЕРАЦІЙНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ НА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ СТРАТЕГІЇ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	77
Крилов Д.В., Лозиченко О.М. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В РАМКАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	82
Набока Р.М. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАВОК ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	89
Шандова Н.В., Ожго М.В. ЗРОСТАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	93

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА..... 98

Багмет К.В. СОЦІАЛЬНИЙ СЕКТОР: СУТНІСТЬ ТА МІСЦЕ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ	98
Борецька Ю.В. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ІНВЕСТУВАННЯ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА	104
Возненко А.А. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АЕРОКОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	111
Волік М.А. НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ПРОЦЕСІ СТРУКТУРНИХ ЗМІН ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	116
Голубей А.І. ІНФРАСТРУКТУРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ	124
Кичко І.І. ЗБІЛЬШЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОТЕНЦІАЛУ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ	130
Ларіна Я.С., Гальчинська Ю.М. АКТИВІЗАЦІЯ ПОПИТУ НА БІОПАЛИВО НА ЗАСАДАХ МАРКЕТИНГУ	136
Любчик О.К. КОНСТРУЮВАННЯ ПОДАТКОВОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ: ВЕКТОРИ ВДОСКОНАЛЕННЯ	146
Майборода Т.М. АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В НАПРЯМКУ ЇЇ ОПТИМІЗАЦІЇ	152
Набока Т.С. ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВИКОНАННЯ ВИДАТКОВОЇ ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ	158
Полях С.С. АНАЛІЗ КЛЮЧОВИХ ТРЕНДІВ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ТА ФІНАНСОВОЇ ЗАЛУЧЕНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	162
Сита Є.М., Тарасюк А.В., Рачинська А.А. МЕТОДИ ПРОГНОЗУВАННЯ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ	168
Уманець С.В. ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ВІДНОВЛЮВАНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	174
Шукліна В.В. ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРИНЦИПІВ СИТУАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ	180

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ 185

Буяк Л.М., Башуцька О.С., Пришляк К.М. МОДЕЛЮВАННЯ ВПЛИВУ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ НА ДІЛОВУ АКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ	185
Гончар О.І., Бердичевський А.В. ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ЕТАПУ ТА ГЕНЕЗИС ТЕОРІЇ ПОТЕНЦІАЛІВ ПІДПРИЄМСТВА	193
Добровольська К.А. БРЕНД ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	200
Кримчак Л.А. ІНФОРМАЦІЙНА ВЗАЄМОДІЯ ПІДПРИЄМСТВ З МИТНИМИ ОРГАНАМИ	206
Лосовська Н.В. МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ	211
Поліщук І.І. УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИНЦИПАХ ЛОГІСТИЗАЦІЇ	217
Хачатрян В.В. ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ЗА УМОВ МІЖНАРОДНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	223

УДК 332.1

Захарова О.В.*доктор економічних наук, професор,
Черкаський державний технологічний університет***Карлова О.А.***доктор економічних наук, професор,
Українська інженерно-педагогічна академія***Потапенко Т.П.***викладач,
Черкаський державний технологічний університет*

ПРІОРИТЕТИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ КЛАСТЕРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Узагальнено теоретичні засади визначення сутності і напрямів кластерної політики. Визначено цільові вектори стимулювання регіонального розвитку, орієнтованого на активацію процесів інтеграції економічних, соціальних та інших потенціалів регіонів, бізнесу, влади.

Ключові слова: соціалізація, регіон, кластерна політика, кластерна економіка, інтеграція, інновація.

Постановка наукової проблеми. Інтенсивність регіонального розвитку залежить від значного числа чинників, одним із визначальних з яких є кластерна політика. Кластерна політика є результатом активної дії груп передумов управлінського (широке коло передумов – інформаційного, аналітичного, науково-дослідного характеру та ін.), ринкового, інституційно-правового та економічного характеру. Такі передумови діють поступово, мають певну векторність руху, потребують чіткого визначення та системного дослідження, окреслюють велику кількість потенційних сценаріїв розвитку, в першу чергу, активного просування змін, проєктів, окремих заходів в регіонах.

В цілому наголосимо, що кластерна політика, як інструмент формування кластерної економіки, має орієнтуватися на активацію процесів інтеграції економічних, соціальних та інших потенціалів регіонів, бізнесу, влади, що здатні створювати синергетичний ефект. Його використання та трансформація у подальшому розвитку кластерних ініціатив з метою отримання нових можливостей і джерел має ґрунтуватися на дослідженнях інформаційно-аналітичного, методологічного та інституційного супроводження. Отже, реалізація кластерної політики в умовах української економіки має бути зорієнтованою на створення сприятливого середовища для впровадження інновацій, розширювати межі інвестицій в інфраструктуру кластерів і людський капітал, а також допомагати групам однієї спрямованості ефективно взаємодіяти між собою, впроваджувати пріоритетні проєкти з позиції інноваційного майбутнього України.

При реалізації програм розвитку кластерної політики в регіонах України представляється необхідним урахування та адаптація аналогічного досвіду зарубіжних країн. Щоб кластерна політика не перетворилася на черговий інструмент лобіювання інтересів владних структур, вона має відповідати вимогам:

- охоплювати, по можливості, максимально широке коло учасників;
- бути максимально прозорою – з інформаційного й документаційного боків;
- формуєти засади цільової управлінської культури на принципах – довіри, відкритості, балансу інтересів стейкхолдерів.

Кластерна політика будівельного комплексу України при визначенні заходів, що забезпечують її реалізацію, має ґрунтуватися на комплексному регулюванні та стимулюванні процесу кластероутворення: ретельному, неупередженому аналізі з використанням інструментів кластерного картування, бути максимально інноваційно орієнтованою, орієнтуватися на досягнення у найближчий час синергетичних ефектів. Ініціацію такої політики слід здійснювати, переважно, на регіональному рівні.

Кластерна політика регіонального розвитку на основі парадигми «регіон-галузь» покликана нейтралізувати ефекти вузького корпоративного підходу. Державні та місцеві органи влади мають залучати інструменти прямої участі в кластерних ініціативах для удосконалення існуючих або формування нових кластерів. Інший напрям – опосередкована підтримка учасників кластерних ініціатив, формування платформи для кооперації, конкуренції в інтересах розвитку кластерних зв'язків та мережевого співтовариства.

Перспективи соціального та економічного розвитку регіонів актуалізують питання розвитку будівельного комплексу України, що є впливовими на ефективність всіх сфер економіки, соціальні стандарти життєдіяльності населення, формування інноваційного вектору змін. Важливу роль в активізації, системності руху регіонів України до європейських стандартів діяльності будівельного комплексу відіграє кластерна політика.

Аналіз публікацій. Сьогодні розвиток регіонів України повинен відбуватися в форматах науково обґрунтованої кластерної політики будівельного комплексу на засадах інноваційних технологій, проектів, нових продуктів відповідних до найсучасніших трендів наукового та технічного прогресу. Кластерний підхід економічного розвитку регіонів вже довів свою ефективність у провідних країнах світу та має свій позитивний досвід у вигляді накопиченої теорії та методик кластероутворення.

ґрунтовними дослідженнями кластерної теорії є роботи зарубіжних класиків Т. Андерсона, Е. Бергмана, Р. Бошма, Е. Віссера П. Вольфгана, М. Портера, С. Дж. Фезера. Значний внесок в адаптацію кластерного підходу до вітчизняних умов зробили українські вчені: О. Амоша, В. Геєць, Д. Гулак, М. Войнаренко, В. Дубницький, М. Долішній, О. Коломицева, О. Крайник, Д. Крисанов, О. Кудріна, Р. Манн, С. Соколенко, Д. Солоха, Л. Федулова, О. Фінагіна, Л. Чернюк та ін.

Проте ряд питань теоретичного та методичного характеру, пов'язаних із формуванням інноваційної моделі кластерної політики регіонального розвитку та визначенням пріоритетів кластерної політики в регіонах є досі недостатньо розкритими, що обумовило актуальність теми дослідження.

Мета статті. Метою дослідження є вивчення та визначення управлінських засад формування кластерної політики регіонального розвитку будівельного комплексу України, що забезпечить не лише економічне зростання, але й визначить пріоритети кластеризації на засадах сучасних технологій та трендів майбутнього в будівництві.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Кластеризація, як складний процес інтегрування різноманітних ресурсів, відносин, дій та заходів, дозволяє підприємствам активно залучати до діяльності наявні та потенційні ресурси (інформаційні, інтелектуальні, фінансові тощо), що формує передумови для розвитку ефективного ринкового середовища. Ринкове середовище в свою чергу надає можливість підтримувати потенціал кластерних об'єднань на рівні, необхідному для досягнення їхніх цілей, а регіонам бути конкурентоспроможними не лише в межах національної економіки, але й виходити на міжнародні ринки.

У зв'язку з цим актуальним питанням сьогодні є розгляд кластерної теорії, як перспективи розвитку знань регіонального та галузевого менеджменту, інтегрування накопиченого досвіду інноватики та підприємництва. Актуальними постають питання визначення та дослідження: поняття кластерів та їх типології; кластерних відносин та відповідних ініціатив; значення для регіонів процесів кластеризації; формування наукових засад розробки кластерної політики як гармонійного інструменту стимулювання економіки та забезпечення соціального прогресу.

Актуальним та перспективним постає питання поширення системи знань кластероутворення на розвиток будівельного комплексу, як сфери, що одночасно забезпечує велику кількість зрушень в процесах регіонального розвитку:

формує процеси соціалізації та якості життєдіяльності населення;

створює основні матеріальні цінності суб'єктів господарювання у вигляді будівель та споруд різного функціонального призначення;

формує інфраструктуру регіонів – мости, тунелі.

Також діяльність в будівельній сфері є трудомісткою і відповідно залучає велику кількість трудових ресурсів. На сьогодні світовий будівельний комплекс активно представлено у цілій сукупності підприємств – малих, середніх, великих.

Українські науковці наголошують, що прискорені процеси формування ринкових відносин в інвестиційно-будівельній сфері, системний розвиток ринку нерухомості вимагають подальшого оформлення, розширення знань теорії та методології економічного і управлінського аналізу, моніторингу та діагностики, як на мікрорівні, так і на мезо-, макрорівнях. Успішне функціонування ринкового середовища, регіональних господарських комплексів, регіональних ринків, підприємств будівельної галузі формує стійку потребу в аналітичних дослідженнях, наукових узагальненнях, як на рівні внутрішніх бізнес-процесів будівельних підприємств, так і на рівні їх бізнес-оточення, державного і регіонального регулювання, що дозволяють своєчасно відображати стан і динаміку ринків матеріальних і трудових ресурсів для будівництва. Особливої актуальності набувають дослідження змін соціальних, політичних і демографічних чинників, що впливають на ймовірність вкладання інвестиції в будівництво [1].

В умовах суспільних та економічних перебудов в Україні активно обговорюють питання формування, послідовного впровадження кластерної політики, як теорії та методик в системі заходів підвищення конкурентоспроможності галузей, регіонів і усієї країни. В своєму активному розвитку процес кластероутворення, цільовий вплив регіональної та галузевої влади, цільова кластерна політика та її активні результативні заходи формують комплекс передумов зародження та розвитку кластерної економіки. Як найбільш ефективної в умовах інформаційного прогресу, мережево-кластерних відносин в соціальному та економічному глобалізованому просторі.

Україна на сьогодні лише декларує перспективний напрям активної кластеризації, формування цільової кластерної політики щодо розвитку регіонів та підтримки пріоритетно значущих галузей на окремих територіях. Переважає формальний підхід до вирішення проблем розробки кластерної моделі економіки на засадах стимулювання регіонального розвитку. На практиці застосовують світовий досвід та новітні технології не адаптуючи їх до реалій національної економіки, що призводить до величезних витрат часу, людських і фінансових ресурсів без отримання очікуваного ефекту. Водночас слід наголосити, що останні 5-10 років в українській економіці активно формуються економічні, управлінські, інноваційні передумови майбутньої кластерної економіки на засадах інтегрування різних сфер та галузей діяльності, кластерної політики (в різних сферах та на різних рівнях економіки).

Підкреслимо, кластеризація для України є умовно новим процесом, однак для надання йому ефективності необхідно максимально зосередити акцент на: наданні популяризації кластерним ініціативам, формуванні цільових заходів підтримки вже існуючим кластерам; поширенню системи знань щодо кластероутворення; адаптації світового досвіду кластероутворення на основі поширення інновацій. В іншому випадку такий досвід неминуче призведе до критичних непорозумінь, невірних трактувань, спричинених браком досвіду кластеризації. Збалансоване поєднання малих і середніх підприємств та великих регіоноутворюючих компаній забезпечуватиме міцну основу функціонування кластерів. Зусилля, спрямовані на підтримку кластерів, в яких сконцентровані переважно великі державні компанії, та відсутня достатня кількість інноваційно-орієнтованих малих та середніх підприємств, або ж на підприємства галузі, які територіально розпорошені, не матимуть очікуваного впливу [2].

Етапність, системна послідовність на шляху формування української кластерної економіки обумовлює низку питань, що пов'язані з розробкою та обговоренням, визнанням та впровадженням на практиці узагальненого бачення кластерної моделі економіки. Таким чином, важливим питанням сьогодення є формування кластерної моделі економіки на засадах стимулювання регіонального розвитку (рис. 1).

Запропонована модель передбачає інвестиційно-структурну перебудову економіки з поступовим заміщенням традиційних галузей на більш високотехнологічні та інноваційні, чітке розмежування функцій державного, галузевого та регіонального регулювання. Для цього потрібна підготовка і прийняття відповідних управлінських рішень різного рівня, які стануть основою необхідної нормативно-правової бази, і здійснення організаційно-методичного та планово-прогностичного забезпечення державних органів щодо формування та розвитку

кластерних утворень, що створюватимуться як в рамках державних та підприємницьких ініціатив інноваційного розвитку.

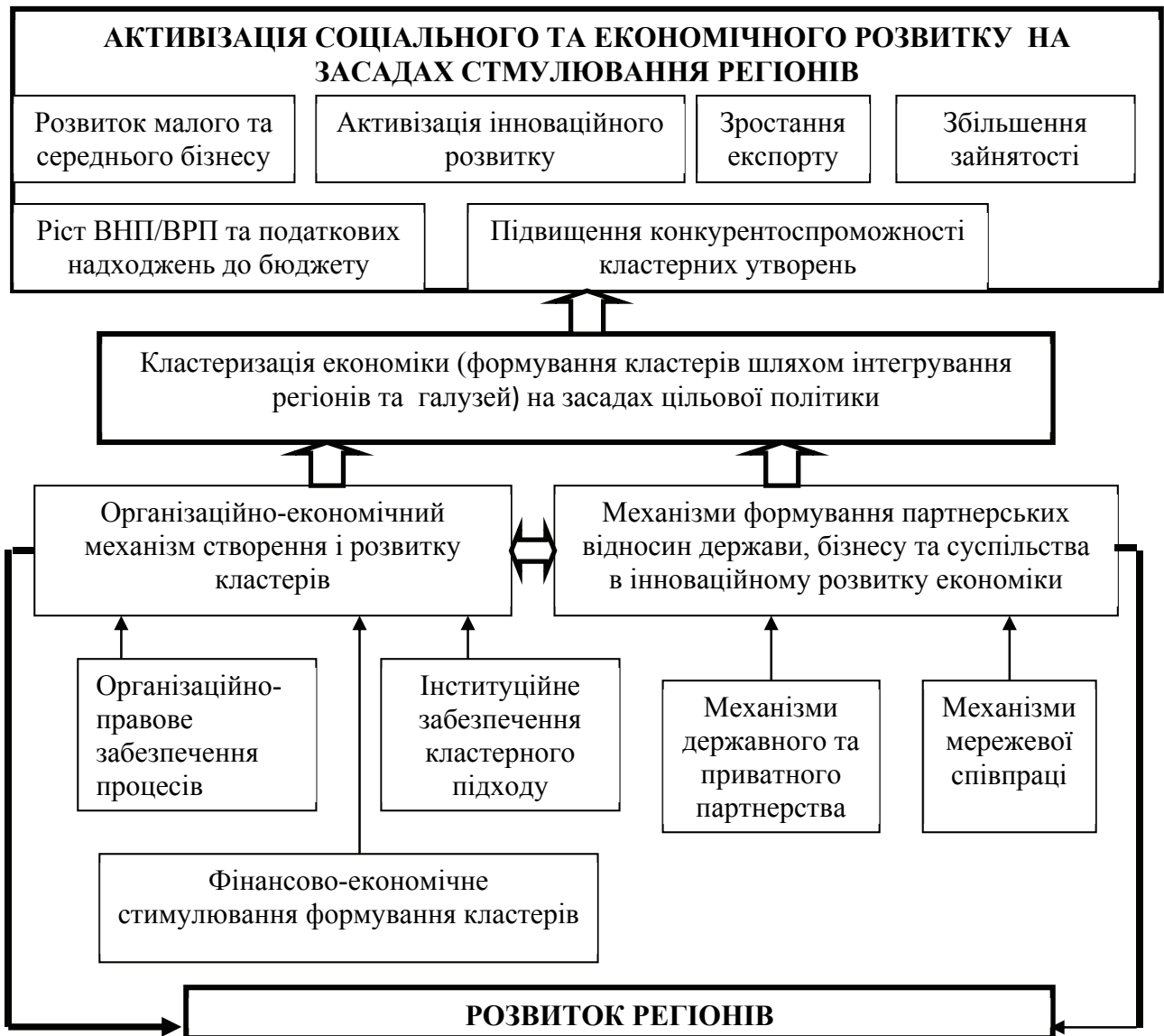

Рис. 1. Узагальнена логіко-змістова схема формування кластерної моделі економіки.

Джерело: узагальнено авторами на основі [3, с. 53].

При визначенні концептуальних основ реалізації кластерної політики в умовах української економіки доцільно розглянути визначення категорії «кластерна політика» в дослідженнях різних науковців та сформувані відповідне визначення найбільш адаптоване до реалій сьогодення, потреб управління знаннями в регіональному менеджменті [4].

Кластерна політика – це політика, спрямована на розвиток всієї існуючої господарської агломерації до рівня кластерів, що має сприяти більш повному розкриттю потенціалу регіону [5]. При цьому основний акцент робиться на групи взаємозв'язаних галузей. В такі групи галузей для усіх регіонів України акцент може бути зроблено на підприємства будівельної сфери, як сфери саме за яку відповідає регіональна влада, до якої максимально залучаються місцеві ресурси та і результат діяльності у більшості випадків залишається у вигляді споруд та будівель в економіці даного регіону.

Кластерна політика, заснована на щільній взаємодії бізнесу, органів державної та регіональної влади, місцевого самоврядування, науково-освітніх установ, повинна створювати стимули для розвитку і підвищення інноваційного потенціалу економічних суб'єктів в регіонах. Основними інструментами цієї політики слід вважати:

кластерні ініціативи – програми по стимулюванню розвитку кластерів, які повинні скоординувати зусилля їх учасників по створенню і розвитку кластерів у регіоні;

кластерні проекти – інвестиційні проекти, що включають маркетингові, фінансові та інші нововведення, спрямовані на інтеграцію і підвищення конкурентоспроможності учасників кластера;

програми розвитку кластерів – сукупність кластерних проектів, об'єднаних загальною стратегією [6].

Слід зауважити, що державна та регіональна політики в сфері підтримки процесів кластеризації мають визначатися передумовами та особливостями розвитку економіки, суспільними потребами, пріоритетами інноваційного розвитку. Така підтримка передбачає розробку та впровадження комплексу заходів, цільових та науково обґрунтованих дій. Серед таких заходів слід назвати:

1. Визначення концептуального бачення кластерної політики (визнання моделі «знизу до гори» чи навпаки, пріоритетності процесу соціалізації, або навпаки бізнес-орієнтованості).
2. Розробка стратегії формування кластерної моделі та відповідних заходів.
3. Формування політики, сфокусованої на цільових аспектах розвитку кластерів (мережевої взаємодії між суб'єктами розвитку процесів кластеризації).
4. Реалізація стратегічних напрямків економічного розвитку, що впливають на розвиток кластерних утворень, цільових принципів кластерної політики та узагальнених підходів до кластероутворення.
5. Визначення підходів до формування цільових кластерних політик галузей в регіональному й галузевому розрізах – промисловості, будівельної сфери, сфери послуг, ІТ-комплексу, АПК.
6. Конкретизація бачення пріоритетів розвитку та інноваційності змін в заходах, управлінських технологій.

Також важливою передумовою постає визначення ролі, місця, відповідальності державних та регіональних органів влади в процесах кластеризації.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. З наведеного вище можливо зробити висновок, що реалізація кластерної політики в умовах української економіки повинна бути зорієнтованою на створення сприятливого середовища для впровадження інновацій, розширювати межі інвестицій в інфраструктуру кластерів і людський капітал, а також допомагати групам однієї спрямованості ефективно взаємодіяти між собою, впроваджувати пріоритетні проекти з позиції інноваційного майбутнього України.

При реалізації програм розвитку кластерної політики в українських регіонах представляється необхідним урахування та адаптація аналогічного досвіду зарубіжних країн. Кластерна політика будівельного комплексу України при визначенні заходів, що забезпечують її реалізацію, повинна ґрунтуватися на комплексному регулюванні та стимулюванні процесу кластероутворення:

ретельному, неупередженому аналізу з використанням інструментів кластерного картування;

бути максимально інноваційно орієнтованою;

бути методологічно спроможною до оцінки синергетичних ефектів.

Подальші дослідження мають бути спрямованими на розробку дорожньої карти поширення кластерної політики регіонами України, що має дозволити реалізувати основні прояви соціалізації в регіональній економіці.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Солоха Д.В. Соціалізація та інноваційно-кластерний розвиток будівельної сфери регіонів України / Солоха Д.В., Скібська К. О. // Проблеми та перспективи забезпечення

стабільного соціально-економічного розвитку. Серія: Економіка: зб. наук. праць Донецького держ. ун-ту управління. Маріуполь: ДонДУУ, 2015. Т. XVI. Вип. 296. Ч. II. С. 79-87.

2. Гулак Д.В. Розвиток електроенергетичного ринку України на засадах регіональної кластеризації: монографія. – Черкаси: Видавець Пономаренко Р.В., 2018. – 286 с.

3. Потапенко Т.П. Формування кластерних моделей національних економік на засадах стимулювання регіонального розвитку / Т.П. Потапенко // Журнал Донецького національного університету імені Василя Стуса. – 2018. – № 2(30).

4. Захарова О.В. Перспективи побудови економіки знань в Україні / О.В. Захарова // Зб. наук. праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. Черкаси, 2018. – Вип. 51. – С. 12-24.

5. Портер М. Конкуренція / М. Портер. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2005. – 608 с.

6. Ульяновченко О.Ю. Методологічні засади формування кластерної політики в умовах глобалізації / О.Ю. Ульяновченко // Державне будівництво. – 2010. – №2. – URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/DeBu/2010-2/index.html>.

Захарова О.В., Карлова Е.А., Потапенко Т.П.

**ПРИОРИТЕТЫ СОЦИАЛИЗАЦИИ В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ
РЕГИОНАЛЬНОЙ КЛАСТЕРНОЙ ПОЛИТИКИ УКРАИНЫ**

Обобщены теоретические основы определения сущности и направлений кластерной политики. Определены целевые векторы стимулирования регионального развития, ориентированного на активацию процессов интеграции экономических, социальных и других потенциалов регионов, бизнеса, власти.

Ключевые слова: социализация, кластерная политика, кластерная экономика, интеграция, инновация.

Zakharova O., Karlova E., Potapenko T.

**PRIORITIES OF SOCIALIZATION IN THE CONDITIONS OF THE FORMATION OF
THE REGIONAL CLUSTER POLICY OF UKRAINE**

The theoretical foundations of the definition of the essence and directions of cluster policy are summarized. The target vectors for stimulating regional development, focused on the activation of the integration processes of economic, social and other potentials of regions, business, and government, are identified.

Key words: socialization, cluster politics, cluster economy, integration, innovation.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК
РЕГІОНІВ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ**

Відповідальний за друк *Савіна Г. Г.*
Технічний редактор *Савін С. Ю.*

Підписано до друку 09.07.2018 р. Формат 60x 84/8.
Папір офсетний. Наклад 100 примірників.
Гарнітура Times New Roman. Друк ризографія.
Ум. друк. арк. 21,22. Обл.-вид. арк. 22,82.
Замовлення № 1152.

Надруковано з готового оригінал-макету
Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В. С.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи: серія ХС № 48 від 14.04.2005 р.
видано Управлінням у справах преси та інформації
73000, Україна, м. Херсон, вул. Соборна, 2,
тел. (050) 133–10–13, e-mail: printvvs@gmail.com, vish_sveta@rambler.ru